

CUKRARNA

Sporočilo za javnost

Ljubljana, 30. 10. 2024

Plastenja

Kolaž in asemblaž v sodobni slovenski umetnosti

15. 11. 2024–13. 4. 2025

V Cukrarni se v petek, 15. novembra, ob 19.00 odpira skupinska razstava [Plastenja](#).

Razstava *Plastenja* zajema dela izbranih slovenskih ustvarjalcev vseh generacij, ki so tehnike kolaža in asemblaža uporabljali v časovnem razponu od konca sedemdesetih let do danes.

Umetniki in umetnice: Igor Andjelić, Maja Babič Košir & Nevena Aleksovski, Mirsad Begić, Emerik Bernard, Viktor Bernik, Vanja Bučan, Mito Gegić, Marjan Gumilar, Stane Jagodič, Žiga Kariž, Dušan Kirbiš, Janja Kosi, Marko A. Kovačič, Polonca Lovšin, Mina Fina, Alen Ožbolt, Alenka Pirman, Ivo Prančič, Adrijan Praznik, Mojca Senegačnik, Small but dangers, Mladen Stropnik, Maruša Štibelj, Andrej Štular, Tugo Šušnik, Terrah, Marko Tušek, Žarko Vrezec, V.S.S.D.

Kustosinji: Mateja Podlesnik, Alenka Trebušak

- Razstava se osredotoča na raziskovanje tehnik kolaža in asemblaža, ki so jih slovenski umetniki razvijali od konca sedemdesetih let do danes. Poudarek je na prepletanju tradicionalnih in sodobnih pristopov, ki v umetniških delih gradijo kompleksne strukture in omogočajo nove interpretacije. Razstava izpostavlja fluidnost meja med različnimi tehnikami in ustvarja prostor za bogato vizualno izkušnjo.
- **S podpora:** Mestna občina Ljubljana in Ministrstvo za kulturo. Za izposojajo del se zahvaljujemo: MG+MSUM, Galeriji Antikvitete Novak, Galeriji in dražbeni hiši SLOART, RIKO d.o.o., zasebnim lastnikom in umetnikom.
- **Naziv fotografije:** MARKO TUŠEK Paramount, 2021 (les, platno, papir, pesek, kovina, akril). 14 slik, razstava v Galeriji v Prešernovi hiši (Gorenjski muzej, SLO), 2023. Foto: Marko Tušek.
- **Ekipa:** Vodja projekta: Eva Bolha. Oblikovanje razstave in vizualne podobe: Ajdin Bašić. Produkcija: Eva Bolha, Marija Veljanovska Nemec. Pedagoški program: Nina Vošnjak. Odnosi z javnostmi: Mojca Podlesek. Tehnična ekipa: Andrej Črepinšek, Jože Kalan, Danilo Onečevski, Zvone Sečnik, Borut Wenzel.

Po vrsti skupinskih razstavnih projektov, osredotočenih na različne vsebinske sklope, se na tokratni razstavi prvič posvečamo raziskovanju slikarskih, pa tudi kiparskih praks v mediju kolaža in montaže. Iz umetnostne zgodovine znano tehniko kolaža oziroma lepljenke – njeni začetki in razmah segajo v moderni dobi evropske umetnosti v kubizem in kasneje dadaizem, novi realizem, popart, konceptualizem, postmodernizem, vse do sodobne večmedijske umetnosti – so umetniki v fizičnem in podobotvornem smislu dograjevali v monumentalnejšo formo – montažo, s čimer so v oblikovni arhitekturi slikovnega polja dosegali večjo stopnjo kolažiranja, večjo vsebnost in prepletenost elementov ter možnost vpeljevanja »zunanjih snovi« v obliki odpadnega materiala. Montaža tako pomeni kompleksnejšo obliko sestavljenke, asemblaža.

Čeprav lahko zasnove kolažne tehnike iščemo že v antični zgodovini mozaikov in v srednjeveških vitražih, gre pri njih za uporabo metode konstrukcije za oblikovanje prepoznavnega figuralnega ali geometrijskega motiva iz enega materiala, kamna ali stekla. Pri umetniških tehnikah kolaža in asemblaža pa gre v prvi vrsti za konstrukcijo umetniškega dela s pomočjo dekonstrukcije prvotnega materiala – najsi gre za papir, tekstil, les, PVC ..., ki se ga reže, trga, lomi in zvija – ter premeščanja in sopostavljanja teh delcev v nov kontekst, s čimer na ta način nastala dela dopuščajo možnost novih branj. Umetniki za njihov ustroj izbirajo materiale iz različnih virov, gradijo jih na principih kontrastiranja in plastenja, hkrati pa preprost opis komponent, iz katerih so sestavljeni, ne pripomore k celostnemu razumevanju tega, kaj določen kolaž, montaža ali asemblaž je. To navsezadnje niti ni tako pomembno, kajti za razumevanje umetniškega dela je bistvena njegova sporočilnost, ki pa jo v pomenski celoti dojemamo, v vseh smereh pogleda ali od detajla k celoti in nasprotno, vsak na svoj način.

Čeprav naj bi kolaža ne bilo težko ločevati od asemblaža – načeloma za razmejitev velja: če gre na steno, je kolaž, če gre v prostor, je asemblaž – v praksi ta meja ni popolnoma jasna. Tovrstne tehnike so namreč doživele vrhunec v času modernizma, ena od osnovnih nalog modernizma pa je bilo prav razbijanje vsakršnih meja. V tovrstni modernistični tradiciji – tako v metodoloških pristopih kot tudi v njenih vsebinskih pomenih – so te tehnike posvojila domala vsa umetniška gibanja in smeri, vse do danes, ko se soočamo z bogatim nasledstvom prejšnjih praks v modificiranih in heterogenih pojavnih oblikah umetniških artefaktov. Slogovne značilnosti kolažiranja in postopka montaže so se v 20. stoletju vzporedno z likovno umetnostjo pospešeno razvijale tudi na področju literature, filma, glasbe, arhitekture in ne nazadnje filozofije, vendar se jih zaradi njihovih specifik na tej razstavi ne dotikamo.

Razstava *Plastenja* zajema dela izbranih slovenskih ustvarjalcev vseh generacij, ki so omenjene tehnike uporabljali v časovnem razponu od konca sedemdesetih let do danes, in sicer kot svoj primarni ali občasni postopek dela. V razmislek ponuja razkorak med jasnimi definicijami in umetniško prakso, saj se izkaže, da so dela, ki nedvomno sodijo v okvir le ene od obravnavanih tehnik, prej izjema kot pravilo. Tako nekateri umetniki svojih tridimenzionalnih del ne postavljajo v prostor, temveč jih obešajo na steno, drugi pa dvodimenzionalna dela postavijo v prostor ali pa celo iz kolažev in asemblažev oblikujejo instalacijo.

Integralni del postavitve razstave je tudi njena oblikovalska zasnova. Tokrat jo je oblikovalec odel v tri oblikovne plasti, izhajajoč iz bele stene, barve in prostostoječe konstrukcije, s čimer je sugestivno opredelil naslov in tematiko razstave ter jo v kontrastni dinamiki skupaj z umetniškimi eksponati vizualiziral v koherentno ambientalno celoto.
